Nr. 90. Anulu XXIX.

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazét'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineca, Vér'a, candu conced'a siutóriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe ¼ 3 fl. v. a. Tiericsterne 16 fl. v. a. pe unu anu seu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 28/16 Novembre 1866.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tax'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHI'A AUSTRIACA

Transilvani'a.

Brasiovu. In 7/19. Noemvrie a. c. se tienu aci amasuratu Sîui 8 din statute adunarea generala a reuniunei femeiloru romane. Inainte de deschiderea adunarii comitetulu luà parte la serviciulu diecesu, ce se celebra in biserica gr. or. din scheiu cu rugatiuni pentru sanatatea si indelunga viatia a M. S. pres bunei nóstre Imperatésa Elisabeta patrona acestei reuniuni si pentru intrégo casa domnitóre. La 11 óre a. pr. adunandu-se membrele reuniunei in edificiulu gimnasiulu nostru, Dna presiedinta Au. Datco deschide adunarea printr'o cuventare acomodata urandu viatia indelungata M. S. Imperatesei, óra adunarea ridicanduse ei aduce unu viv. sa trasesce.

Dupa acésta se cetesce numele aceloru marinimóse dame romane din tóta Transilvani'a, care au contribuitu denariu loru pentru inmultirea fondului acestui institutu filantropicu. Adunarea constatadia cu bucuria, ca acésta Reuniune este spriginita cu caldura si interesu si acuma in anulu alu 16-le a esistintiei sale din tóte partile patriei. Se cetesce mai incolo raportulu despre activitatea comitetului in decursulu anului espiratu 1865/6. Din acesta se arata, ca sau luatu tóte mesurile posibile pentru asecurarea fondului de pana acuma alu Reun. s'au facutu pasii cuvinciosi si pentru multires acestui fondu prin colecte si baluri arangiate in folosulu acestuia. Éra cu privire la scopulu prescrisu la § 1 pentru acésta Reuniune, comitetulu a impartitu si in anulu acesta subventiunele la cele trei scóle de fetitie si anume la cea din Brasiovu 400 fl. v. a., la cea din Blasiu 400 fl. v. a. si la cea din Sibiiu 200 fl. v. a. In modulu acesta Reuniunea a inlesnitu crescererea si instructiunea a 82 fetitie romane serace. —

Dupa acésta se asterne adunarii generale din partea Dei. esiteritie Eufrosina J. G. Ivan raportulu despre starea fondului Reuniune la finitulu acestui anu. Din acesta sa increditiatu cu multiamire adunarea, cumca fondulu cresce cu pasi inbucuratori, caci dupa bilantiulu anului trecutu capitalulu R. f. r. consta din 27496 fl. 81 xr. v. a., éra in decursulu anului acestuia au intratu in cas'a Reuniunei parte ca interese, parte ca colecte suma de 2157 fl. 16, din care subtragu erogatiunele din anulu acesta cu 1140 fl 7 xr. si astfelu remane cu sporiu curatu 1017 fl. 9 xr., care adaogendu-se la capitaliulu din anulu trecutu, ne arata starea actuala a fondului in suma de 28513 fl. 90 xr. Adunarea ia cu multiamire cunoscintia despre acestu raporto si alege o comisiune constatatóre din trei barbati de incredere, cari sa cercetedie statu socotele catu si tóte lucrarile comitetului din anulu espiratu.

In fine se is in pertractare dorinti'a scólei de fetitie romane din Sibiiu manifestata prin Dlu Inspectoru scólei si Protopopu I alu Sibiiului I. Hannea, ca Reuniunea sa mai adaoge la subventiunea de 200 fl. destinata si urmata pentru acésta scola anca 50 fl. v. a. ce se póta plati pe langa invetiatorésa si una adjuncta, care se invetie pe copilele la carte. Dupa o desbatere indelungata cu considerare la starea fondului si la cuprinsulu §lui 7 lit. f., din statute se decide a se da de aci inainte la numita scóla pe totu anulu subventiunea de 250 fl. v. a. pentru ca acésta scóla sa nu afle nici o pedeca in inaintarea ei. Mai pertractandu-se si alte cestiuni de interesu pentru prosperarea acestui institutu filantropicu se incheia siedinti'a la 2 óre d. pr.

a.

Brasiovu, 28/11. Se audu, ca ar fi venitu nesce avisari cá se se tramita adresa de increderé archiereului, si ca in urm'a acestora aici s'a si facutu spre tramitere una? stare adresa. Adrese de incredere facute pe porunceala nu esprimu opiniunea cea adeverata. Acésta maniera, cine scie, póte va fi cam preste totu cotita. — Repetimu, ca vorbele esprimate in publicu: „A plange potu, dar a ajuta nu“ sunt cu multu mai chiare, decatu se mai póta cineva spera vreunu ajutoriu din loculu, de unde se denégà intinte; ér pentru unire cu Ungari'a nu ne trebue negi o adresa catra nimene, ca si nevreundu ne te ciescu acolo cei ce vreu uniunea, cá se ne incurce cumva spre a ni o aruncá pe gutu cá si la 1848, apoi se ne scóta ochii, ca si noi amu fostu de facia, de ce n'am facutu noi maioritatea, care decide! —

E intrebarea inse, cum sese indrepte ero rea comisa de cei ce intrara in diet'a din Pest'a? — Fórte lesne si cu demnitate. Se tramita de aici de scasa la dieta din Pesta unu memoriulu ca vedendu convictiunile si imputarile facute din partea alegatoriloru, cari nu voru a recunósce nece unu dreptu alu Ungariei asupra Transilvaniei, ei numai potu luá parte la diet'a din Pest'a cá romani. Apoi dd. Hosszu si Boieru, . . . déca s'au pripitu si acum a merge, se faca unu ce asemene chiaru infaci'a dietei; dar din municipiale romane fora mare compromitere a natiunei si a s'a nu póte merge nimene. Acésta e opiniunea mai multora, si eu tóta nstor'a ei de a fi retacuta, ni se cere a o da si in publicu, ca opiniune romanésca, pentru ca natiunea romana nu e representata de neci unu altu deputatu neroman in diet'a din Pest'a, fiendueca romanii si minoritatile si au datu cu destula precautione voturile la alegerea trecuta numai la romani, prin urmare totu ce se va face de nobis sine nobis, cá pe natiune regnicolaria a Transilvaniei, nu ne va oblegá, catu va fi cerutu si pamentulu. Fortun'a?! Nu ne e frica de ea, ca unde o dreptu constitutionalu, acolo fortun'a n'are locu, si déca se incérca o patiescu reu, de nu adi, mane.

Metechine pentru a ne imparechia si Romanulu mai trebue se fia atentu la tóte fibrele unelteriloru, care tientiéza si slabi potérea morala prin imparechiare si dosimania confesionale. Nam crede bucurosi, ca s'ar alla tocma si acum intre romanii intielegenti de ambele nóstre confesiuni ómeni statu de perfidi binelui natiunei, incatu se se faca instrumente la unu scopu infernalu cá acesta. — Deacea se deosebimu fratiloru diferintiele politice nationali si de cea mai mica umbra de staceri confesionali. Am jurat in campulu libertatii solidaritate intre noi nationala atunci, candu nu eramu recunoscuti de natiune politica, am innotatu intr'asemeni valuri furtunóse cu totii impreuna, pona candu amu reesitu cu dreptulu politicu, resultatulu fratietatii cine vre imparechiare dar, óre este acela romanu nestricatu? Noi n'avemu aici de a inaltia neci Blasiulu neci Sibiiulu, dupa cum se incéra unu spirito alu stricatiunei si alu dihoniei confesionale in „Tel. Rom.“ Nr. 90 intr'o corespon. din Brasiovu, a pune focu saptu paia, nu, ci avemu a ne lupta numai pentru opiniunile si afacerile politice nationale, cá sole cunóscemu care sunt mai cu scopu si care mai periculóse. — Maghiarii óre nu au partite chiaru si in diet'a din Pest'a? si totu nu i aude nimene a trage clopotulu prin diarnale cu scopu diavolescu pentru invrasbirea confesiuniloru, neci a ecsplica opiniunile politice dupa siablónele confesionali, cum se vede improbulu acelu corespon. linte din Brasiovu a-si da in petecu. — In Romani'a, fratiloru, se alla partite politice intre romani toti de una si acceasi lege, si nimenui nu i trece prin minte a amesteca politic'a cu religea. Totu crestinu de si nostri de o mana spera principiulu aristocratiei, altii pe celu fanarioticu si altii pe celu democraticu nationalu; toti se lupta pentru scopulu loru, dar dintre tóte numai lupt'a, care are de tientu binele si fericirea nationei de curse invechite in vicienie, e lupt'a cea sincera si drépta. — Noi dara, departe, de a si cugetá de intrigi confesionali, pe cari le semena numai straini si uneltele loru intre noi, se ne adoperamu cu totii a ne uni in opiniunile politice, ca numai asia potemu fi tari, si spre scopulu acesta se scriemu toti cati precepemu si se luminamu prin organele publicitatii pe cei ce astépta, ferindune inse in tóte ecspresiunile de orce atingere de córdele confesionale, care n'au de a da neci unu tonu in politic'a pure nationale, cá se nu ajungemu de risulu lumii, com ajunse corespondentulu din Brasiovu, care balbaiesce inneeatu pana in gutu in ap'a unei confesionale; pe unii cá acestia sei lasamu se se rucinedia singuri de fetulu loru, ce ei sunt, cari cocotesc, cá facu jertfa lui Ddieu, déca si potu juca cali ceiloru pe campulu metechineloru invechite. —

Carte albastra ne trebue nóua, fratiloru, cá se ne convingemu, din cele lucrate si scrise, unde e sinceritatea lucrariloru in politic'a nationala, si atunci vomu sci prepretiui, dupa acte, si persóuele. Sciu, ca romanii, cei cu anim'a la loculu seu, voru cugetá cu maturitate adi mai romanesce decatu oraicandu, si nu voru judeca cért'a acésta politica, decatu singura numai din punctu politicu nationalu, dupa cum si e in trem'a ei. — Numai atunci vine secinulu celu placutu, candu s'au desgrecatu nnorii, candu fulgerele si trasnetele au curatitu aerulu de materii stricatióse. Aurulu se cunósce numai dupa prob'a de focu. Cine vre dar se ésa curatu, se se supuna la proba, dar se nu fie calea de scapare la metechine, cá cu ajutoriulu loru se'si bata joculu de sórtea natiunii. Pe facia lucra cei legali in actiuni; si pe facia se ne intielegemu in actulu estremu alu vietii séu inortii nóstre nationale politice. — Astadi n'avemu lipsa se ne facemu martirii confesioniloru, ca ele sunt prin art. de lege 1 coegale, martiriulu inse nilu cere numai apararea legei acesteia, care o in valóre, si misiunea acésta e cu multu mai delicata decatu se o incredemu unei singure persóne descantate, la bun'a ei aflare cu cele. Ce diceti? fratiloru si dd. alegatori! —

Serbarea constitutiunala

din propri'a convictiune in conscliuti'a de sene si

„Cinci Insi“.

La p. [2]). (Urmare.) Dela inaltulu regiu gubernin n'am avutu nici odata, neci o porunca, neci avisu, neci cointielegere in directiunea acésta. Cointielegere am avutu cu binele viitoriului nationei. Cu D. Baritiu suntemu intielesi in principiu, cá se conluoramu intru tóte spre tient'a aperarii, luminarii, redicarii si fericirii nationei, dar unde inclinamu in vreo erore avemu obligaminte a ne reflecta, ca nu ne potemu cantari tóta idea. — In cause'a plenipotintii ne intielesesseramu, si nu ascundu, ca amu pornito respectiv'a suscriptione cu prim'a suscriere a socrumei si a altora venerabili seniori, cari cu amicii nedespartiti, durere! ca repausati in Domnulu, inse binecuventati de posteritate, au facutu multe cu consiliale fratiesce imprumutate, — amu lasatu multe bune de credire la generationea juna, incatu Brasiovulu mergea inainte, pana candu lucrámu cu totii intr'o unire nationale, fara a lasa locu de jocu clicelorau confesionale indreptate cá judeulu neadormite totu spre a ruina mai multu, decatu pe catu se paru a dîi, care clica si pune incordarea a reapuca si acum dihoniele urei confesionali, acatianduse de tóta actiunea nationale spre a o ecsplostá, spre a trage si lati din ea totu venino, cá se inaltia ér unu pariete desapartitoriu si ruinatoriu de fratiésca concordia in cele nationale, spre plausibil'a bucuria a strainiloru,

cari totu imprecherea acést'a o au avutu de mananchiu spre ruinarea viitoriului nostru! — Serbarea constitutiunale o aflaiu neaperatu de lipsa tocma pentrucá se nu amble reu deputatiunei, se nu faca fiasco, ci se siba mai deplinu credieméntu la curte, ca nu venésa scopuri buitogatória, ci face numai unu servitiu fidelu chiaru si inalt, regimu, ducundui si in scrisu, cele ce le dovedesce natiunea cu slipirea catra dreptururile sale de autonomia, prin asemene serbare multu impuitória, fara de care deputatiunea n'ar fi patit'o bine suptu nici o impregiurare ca modulu e mai nelegalu decatu alu serbarii.

— N'am datu de neci o reflexiune in contra; neci D. Baritiu nu m'a reflectatu neci macaru cu unu cuventu, cu tóte, ca ne amu intelnitu, asia eram convinsu, ca suntemu de accordu, si asia desfasiurai lucrulu in Gazeta, dar' nimene altulu, decatu Dv. „Cinci insi" o numiti poronca. Apoi se fia disu si corespondentelui din „T. R." Nr. 87, ca aici m'am intielesu cu cei de fauntie, popi si mireni, inse la Sibiiu nu potui confugi, ci Sibiiulu a fostu consoltatu de cei cu cari vorbii eu aici, si cum au facutu altii potea se faca si Sibiiulu, déca avea astfeliu de pasiune. — In fine si cá directoru gimnasialu la nemti lucru multu si pentru luminarea junimei romane, pe care o provocu se 'mi dè testimoniu, déca acést'a nu a fostu si incatu nu e adeveru. Sunt 30 de ani, de candu lucru la luminarea junimei si acelei romane, cum? Marturiséca in publicu fostii mei discipuli, carorii le amu fostu cá unu tata! — Cu insir. gubernio, cá ecsecutóre alu legiloru in vigóre, n'am alta relatiune, o repetu, decatu se ascultu de porunculle, ce le emite in consonare cu legile in vigóre, de sene se intielege, ca porunculle contrarie legiloru nu deobléga pe nime; — apoi mai amu cá cive egalu indreptatitu se astieptu, ma se si pretendu drépt'a ecsecutare a legiloru, ca platescu dare, Domniloru, si cá atari avemu drepta a pretende ordine, si a nu suferi anarchis intru calcarea legiloru, ce ne dau cutare séu cutare favóre, ca asta va se dica a lucra constitutionalminte Dloru. Candu lucramu din acestu principiu constitutionalu n'avemu se ne indoimu despre binele natiunei. Cine e dara tiranu de alu lui Nerone? celu ce scóte in publicu vreo idea din motivu cá acesta, or cei 5, ce se incórdá a o nadusi in embrione din sene ninu, cu tóte ca e salutaria, cosponendusse, ca in spasmurile ambitiunei nosu totudeuna a cassa cu judecat'a?! — Si apoi „cinci insi"!

13) Mare despotu trebue se fia acela, care ar denega redactiunei dreptulu de a face cate o nota, unde séu vede vr'o incureatura contraria principialoru profesate de ea, séu vré a profita de ocasiunea pentru adaugerea unei idee.

14) Se me ertati, Dloru 5 insi, déca ve reflectesu, ca eu am vedintu si article intregi desfasiuratórie facute din cate o idea data in publicu prin note. —

15) Cu Ddnii corespondenti Lui voiu trage eu sam'a. Celu dela Turd'a inca me lasá in vói'a se publicu ce si eum vreu din cele impartesite si eu respundu pentru totu cuventulu meu. Cine cum me provóca asia se ascultu, déca nu ne da preste degete legea presei, care no scie neci de capricii neci de natangia.

16) Se vede, ca Dv. 5 insi la tóta suflarea de baba faceti din tientiaria armasariu. Nu materi'a, ci spiritulu e celu ce judeca drepta; apoi eu inca n'am p.mitu dela neci unu corespondentu asemeni infruntari, ma neci reflexiuni decatu dela unulu, in causa'a ortografiei pentru nesce neconsecintie, nu pre de ale mele — si totusi bucurosu le primescu si le doresou pentru directiva.

17) Nu comva principiale doctrinarie cuprinse in coresp. Dv. „Cinci insi" le numiti principia totu de acele cu medua si cu idei practice?! Déca e asia, apoi se remanemu a casa pre lunga principiale si politic'a, cate besta o precepemu cu totii, cati scriemu in Gazeta, si cata esa din consiliale multora; Nam „consilia multorum salus reipublicae." Maioritatii si consiliului mai bunu totudeuna me supunu in favóre a solidaritatii impreumutate, dar nu prin improscari resbunatórie derivate si trase de peru pe corda confesiunale, csite din principia practice. Principiulu principialoru e unirea seriósa a vointii si a poteriloru la orce intreprindere, pentru binele natiunii, ca nu se va confunda; mai multu se no ingrigimu de fericirea natiunei decatu si de a nóstra, si celelalte esu de sene de aici cá dintr'o sorginte recorósa si datatória de o nóua viatia. Dar' particularitatile nóstre personali si confesiunali se nu le amestece nimene in causa pura natiunala! Apoi combateti principiale nesanatósa, ca de acea sunt diurnalele si lamur'a va esi sanatósa. Conducerea sigura in politica depinde dela actiunea totului; n'am visatu a fi conducatoriu, neci odata, ci numai reflectatoriu si indemnatoriu la ceea ce, dupa cumpanire seriósa, vedemu ca e mai bine si mai cu scopu a se intreprinde; apoi ideele se nascu din regiunea teoreiloru visate or escogetate si cele sanatóse trecu in pracse Domniloru „Cinci insi". Deci, déca principiale Dv. 5 insi sunt s ataca onórea altuia, a desmentá natiunea déla bine, a pune in locu de adeveru mintiun'a, a pune ambitiunea, resbunarea si despretuirea cá motivu in prosceniulu agendeloru comune, fara abnegarea de patimi coosocie acestoru principia, apoi ve condurezu, ca astfeliu de principia sunt ruin'a ruineloru, demne de totu despretiulu.

18) Aici vorbésca faptele si treontulu. Politic'a ce 'mi place mie e: Se vorbimu mai pucine, dar' se facemu mai multe, incredieudune mai multo in poterile proprie, unite, infratite; atunci a'si mai lasa jocu politicei, care acum pentru noi e fórte scurta de códa: „stai, unde stai, ca mai bunu locu n'ai" si: ajutati. —

19) Judecat'a cea scurta s'a lungitu prin tóta tier'a, prin urmare nu mai e scurta judecat'a celoru ce au serbatu.

20) Diet'a trebuiea se'si inghitin fetulu cá Saturnu pe fii sei, déca nu i vrea viatia indelunga; inse siedinti'a in care se publica sanctionarea erá sgomotósa de bucuria. Nui asia? Apoi diet'a face numai legi, pre candu natiunile cele mature politicesce isi serbésa dilele cele, ce facu epoca in pasetiunea straformarii loru politice. Ess si aici, „Cinci insi", si n'ati disu nemica, ci ati facutu unu fiasco mai mare decatu serbarea.

21) Bine ca sunteti numai 5 de soiu de asia, ca pucinu veniuu se cere si pentru viatia, pentru descoperirea adeverului; numai consiliele evangelice inca se nu le calcamu in pitióre, ca ele sunt medicii cei mai populari. In adeveru, ca dela „5 insi" asteptámu principia cu multu mai sanatóse, de cum e moralitatea corespondintii Dvóstre din Turd'a. Finescu si me odihnescu cu strabunulu Oratiu: Virtus repulsae nescu cu strabunulu Oratiu: Virtus repulsae nescia sordidae. . . . Est et fideli tuta silentio merces.

Blasiu 20 Nov. st. n. 1866.

„Telegrafulu Romanu" in Nr. seu 87 din 3/15 curentu cu o dorere mascata, dupa cum se vede printre siere, face amentire despre constituirea unui comitetu de inteliginti'a romana din Blasiu sub presedinti'a canonicului Ioane Fekete si a actuariului ei Dr. Bobu, care a emisu provocarea catra protopopi pentru subscrierea unei plenipotintie in numele Domniloru Baritiu si Dr. Ratiu, si pentru adunarea de bani spre acoperirea speseloru acelora sub cuventu, ca natiunea la alesu siesi? de deputati, si cumca in fine Guvernulu tierei, venindu in urm'a acelui comitetu alu canonicului Fekete, au si luatu mesuri pentru incetarea lui, cá a unei lustu mesuri pentru incetarea lui, cá a unei lustu mesuri pentru incetarea lui, cá a unei lust

tului dein Petea, ca daca se va purta ca la alegerile dein 1863 — adeca va vorbi in contra lui Hosszu (vedi Korunkul din Iuliu 1863) numai decatu va fi arestatu.

La subscrijerea protestului Domni protopopi Elekesi si Chetianu dupo putina consultare au decisu a lua parte, — si apoi sau esprimatu pentru Hosszu, — motivendu ca dupo ce damu protestului putem votisa pe ori-si cine, caci causa nu e perduta.

Domnulu Grauru nobilulu dein Kosma — si amiculu Dlui prota Chetianu, cu care si la sinodulu dein Baitia au fostu, pe o partida, in partia rachiu — si pane poporului gratis dein curtea Doctorului Winkler.

Protopopulu Moldovanu vediendu acestea tioalosi cu ori cativa ai sei, fara de a votisa — sau depertatu.

Protopopulu Chetianu inprevana cu toti si sunia votisatu pe Hosszu Josi, — (debe se anotadiu ca intreaga comissiune magyara, candu si au datu prota Chetianu votulu lui Hosszu intreaga comissiunea rezendu au strigatu Bravo! Iara on. magnifica Domnu Magyar au disu: — „Hiszem az öreg urat pohárbeli jo tanátsal akárhová lehet vini". Te provocu Domnule Chetianu daca ai curagiu demintieste acestu adevaru. —!

Domnulu protopopu Elekes intru adevaru au pociu se sciu, ca daca au votisatu sau ba? si in casu pe cine au votisatu? inse dein celea precedente putem fi in clatu.

Resultatulu comissiunei au fostu ca Hosszu Jozei au avutu 990 votari — Moga Dumitru 44 votari, — si vreo 20 vote inprastiiete. —

Romanii dein Sembotelek — Czegu mare — si cei dein Szilivasi au votisatu pe Domnulu Moga, — pe care au mai votisatu inca Domni preoti dein Chiciudu — Semihály — Lemperdu — Sembotelek — si Petea.

Ei Domnule M. M. daca si fostu in Mociu — si Camarasiu, fi bunu si imi demintieste acesta descriiere! Si apoi fi bunu, si infrandu dà la publicitate meritele celea foro celebritate a acestoru Domni protopopi, cu care atotu pona acuma, — catu si de presente sau aretatu fii sinceri — si credinciosi patrieï si natiunei?

Si inainte de am fini aceasta corespondintia — te provocu D. prot. Chetianu legitimeazete piste puterea Domnitale avuta in 8/2. 1866 — in sinodulu dein — Baitia?

Daca Dumnea Vostra ati fi fostu pentru D. Moga, ce ati cautatu a va alipi in calatoria cu Domnu Hosszu János fratele deputatului Hosszu Jozsi? ce ati cautatu in Camarasiu? dice ati mancatu si beutu in Camarasiu tota noptea dein bliduli de linte? dice nu veti dosu in presara alegeriloru in locu de Camarasiu la Sembotelek? unde vau asteptatu cei bine simtitorii!!!

Daca ati votisatu, — si propagatu pentru Moga, — unde va sunt voturile? — caci cele 44 de vote ce leau capatatu Domnulu Moga, — sunt dela romanii dein Silivasiu — Szagul mare — si Sombotelek — inamtea carora Domnulu Hosszu Josi, cu ocasiunea comasatiuniloru intimplate, — si cu intemnitierele omeniloru personaliter siau perdutu respectulu, — caci daca numai preotii — docentii — curatorii supremi si — sceï indreptatiti cu votu care eterna dela personele bisericesti, isi dedeau votele Domnului Moga, debue se fie celu putinu vreo 3—400 de vote.

Ei Domniloru! trebue se ve spunu, ca Domnulu Moga au capatatu numai 44 vote, caci Domnia vóstre nu numai ca vati ajutatu de chiemarea — datorintiele — si obligamintele Domnea vostre, pe care debuieti se le indpliniti foro activitatea Domniavostre, ati depusu in folosulu Domnului Hosszu Jozsi, foro barim ca se fiti convinsi despre cea ce ati facutu! —

Si in fine Domni'a Ta D. M. M. cine esti? intru adevaru numi vine la socoteala cá se te potu gaci de pe literele M. M. — esti Dumneata vreunu docente? studentu? séu tooma vreunu theologu? si venedi vreo parochia, de ai subscrisu aceasta corespondintia, cu care si acitiatu ranele, pe care parte din contemnare, — parte din compatimire — si parte prin tacere o nu ni se mai publica insusi slabitiunile se lassa sub unu dulu (fátyol) si Domniata acum dupo unu terminu de 7 luni, voiesci a spala pecatele altoru, si a seduce opiniunile publice! —?

Tosca in 23/9. 1866. G. V. Z.

UNGARIA. Rescriptulu reg. catra diet'a din Pest'a publicatu in Nr. tr., datatu din 17 Nov. 1866, suscrisu de Mai. S'a imp. Francisco Iosifu, Georgiu de Mailath si Ioane de Bartos, prin diurnalele maghiare si germane din Pest'a se puclica cam fara data si suscrieri, pre care noi le intregimu aici.

— Cu tóte ca rescriptulu acest'a e cu multu mai favoritoriu autonomiei Ungariei decatu tóte cele de pana acum, totusi neci diurnalele neci representantii nu se aflara multumiti cu cuprinsulu lui. Anumitu „Pesti Naplo" se caiesce, cumca starea legala nu e restabilita prin acestu rescriptu; éra „Hon" dice, ca nu e parlamentariu si orede, ca va afla opusetiune in taber'a liberaliloru. „Magyar Világ" si da judecat'a, cumca rescriptulu acest'a pune diet'a Ungariei in respintea dromuriloru, cu tóte ca cuprinde in catuva recunóscerea formei dualistice si a promite ministeriu insinte de revisiunea legiloru de 1848, indatace se voru fipsá si sanctiona formalitatile pentru obiectele comune.

Diet'a. Siedinti'a de diosu din 23 dura numai vro 10 minute, cu verificarea protocolului de luni si cu unele repórte date de presiedintele Szentiványi, anume: dóue petitiuni din Félegyháza in contra alegerii dep. S. Hrabovsky; primirea protocolelóru comisiunii de alegere din Solnocniu de mediulocu (unde in 27 se va face alegerea cea multu traganata). Comun'a bes. din Mako in contra episcopatului din Urbea mare cere aperire. Alte petitiuni private, dupa cari propune presiedintele delegerea dilei pentru inceperea consultariloru asupra rescriptului reg., si se delege spre scopulu acesta diu'a de Joi in 29. Siedinti'a se inchiá cu stat'a.

Partit'a lui Deák si ces stenga sunt otarite a respunde la rescriptu cu adrese.

In 24 se tienù o conferintia la Deák in caus'a rescriptului r., in care Deák si facù observatiunea, cumca rescriptulu din punctulu de vedere alu continuitatii de dreptu da cu multu mai mare sperantia de cato rescriptulu din Martiu, si propune, cá se se faca o adresa cu rogarea, cá legile din 1848 se se restabilesc intocma, ca atunci cas'a nu va smana a loá in consideratiune dorintiele regelui.

Comisiunea pentru obiectele comune trebue se'si continue lucrarile si se le astérna dietei. Acésta observare o primi tóta partit'a lui.

Partit'a liberaliloru vré a insiela acum pre natiunalitati, cá se'si intarésca castrele cu ele, inse tocma se afla in mare scisiune, si tóte nuantiele sunt pentru maioritatea partitei lui Deák. — Despre natiunalitati neci rescriptulu, neci Deák nu vissea, totu asia se ignorésa si caus'a neunirei Transilvaniei cu Ungari'a; inse imprumutulu imprumutu astépta. —

AUSTRIA INFER. Viena 24 Nov. Éra se aude despre o schimbare ministeriala si inca cu unu ministeriu alui Carolu Auersperg Schmerling, mai vertosu in castrele centralistice, care eu „Neue freie Presse" in frunte dicu, ca concesiunile adause catra diet'a Ungariei sunt preste de ajunsu, pentrucá se se póta face o invoiéla onorifica pentru ambe partile, dincóce si d. c. de Laita. Candu ungurii ar mai face dificultati si acum, apoi centralistii amenintia, ca nu se afla neci o partida dincolo de Laita, care se póta sufer mai mari concesiuni, ci in casu de asia se va schimba ministeriulu si se voru escrie alegerile direpte la senatulu imperiulu sa, trantindu pre Ungari'a in altu provisoriu.

Dietele din tóta monarchi'a afara de ignorat'a dieta a misereï Transilvaniei s'au deschisu in 19 Nov. si se ocupa cu imbunatatirea interiorului seu.

Diet'a Croatiei dupa ceremoniele deschiderii a decisu, cá actele deputatiuniloru regnicolare pentru cointielegere in Pest'a in privinti'a dreptului de statu si a relatiuni intre sine se se dè in tiparu, se se impartiésca intre deputati si se se iè la pertractare. Din cele, ce se prevedu croatii sunt determinati a stá neclatiti pre longa art. 42, care demarca deplin'a autonomia a regatului triunitu si concede numai uniunea personala cu Ungari'a.

Diet'a Tirolului in siedinti'a din 24 Nov. avù o lupta infocata. Representantii din Tirolulu italianu facura propunerea, cá se se modifice ordinea dictala asia, incatu se se mediulocésca unu despartiementu deosebitu alu dietei pentru partile speciale italiane din Tirolu. Diet'a inse trecù preste acésta propusetione la ordinea dilei, cu marea indignare a italianiloru. — Triestinii tramisera deputatiune la Veneti'a spre a gratula constitutionaliloru sei si se simte, ca semintí'a italiana nu va odihni pana candu nu i se va asecura viitoriulu. —

Cralova 28 Oct. 1866.

(Capetu din Nr. tr.)

Incata pentru intarirea ce dice, ca ar fi data curtea suzerana indoitei alegeri a lui Cusa, rogamu pe autoru se ne spuna de unde a lustu domni'a s'a, ca Domnulu Romaniloru, cá se fia pusu in capulu statului Icru, are nevoie de a fi intaritu de o curte suzerana? Care este acea curte suzerana, ce noi nu conoscemu si nu am potutu afla din istori'a drepturiloru tierei?

Rogamu pe lectorii nostri se citésca desvoltarea drepturiloru Principateloru moldo-romane, facia cu tractatulu de Pariau dela 1856*), brosiura la care su contribuitu mai multi publicisti romani, intre care celu mai de capetenie a fostu D. Hurmuzachi dela Moldov'a prin epistolile sale, si care brosiura a fostu redactata de Ioane Maiorescu, la anulu 1858, de si nu pórta numele seu, si voru recunósce: Ca statulu nostru nu depinde de neci o putere esteriora, fia numita suzerana, fia numita protectória ori garanta;

Ca Domnii nostri sunt tari si mari din momentulu alegerei loru de catra natiune, si nu au trebuintí'a de neci o intarire straina, cá se fia de dreptu Domni si Romaniloru;

Ca Principii Romaniloru nu adresédza la nimeni reclamationi, fiinduca sunt suverani;

Ca Pórt'a si curtile garante nu potu face dreptate la reclamatiunile adresate de Principi nostri; fiinduca ei nu potu reclamá fara se prostitue demnitatea suverana ce'i este confiata, decatu facu numai manifeste, declaratiuni, proclamationi, notificationi protestationi, dupa trebuinti'a, si neci odata reclamationi; celu pucinu noi, in vocabulariulu nostru, nu avemu o asemenea denumire pentru imparatesirile ce are a face o putere suverana altoru puteri, fia ori si care disproportiunea importantiei loru respective;

Ca firmanele nu potu regulá nemicu intr'o tiéra cá a nóstra, unde tóte sunt si trebue regulate prin suveranitatea nationale, dar' mai alesu se regulieze ministeriulu si adunarea, fia macar in interesulu unirei; fiinduca firmanele nu s'an datu neci odata cu vre unu dreptu si nu su avutu neci odata alta valóre decatu a siluirei si calcarii santianiei tractatelóru celoru mai formale, ce nu se potu esplicá decatu cu barbari'a timpiloru trecuti, si nu li se póte acordá alta favóre decatu a fi uitate.

Ne pare, prin urmare, fórte de mirare se vedemu unu diariu romanu, esindu in capitol'a romanismului si dicundu: ca din firmanulu dela 1861, in care Turci'a a incercatu a'si manifestá veleitatile si postome, si din actulu dela 1864 cu care Pórt'a otomana a recunoscutu Principateloru nóstre dreptulu de a introduce schimbari in legile destinate a regulá organisarea interiora a tierei, a resultatu pentru noi o situatiune politica, óre care, unirea, o situatiune de fusiune ce nu ar fi cu potintia, a mai desparti.

Nu, domniloru, Unirea nu se póte desparti, nu pentru ca nu este cu putinti'a, ci pentru ca nu este in dreptulu neminui de a o face; fiinduca unirea Principateloru nóstre au facutu romanii, in virtutea dreptului loru suveranu de resbelu si de pace, si Turci'a prin acelu actu nu a facutu decatu a o recunósce, cá si celelalte puteri européne, pe o cale diplomatica, ér' nu de locu politica. De acea impórta fórte pucinu, si nous si puteriloru européne ce ne preocupamu seriosu de sórtea unei Romanii, déca acea recunóscere s'a facutu cu, ori fara, reserve, pe persóna, ori nu pe persón'a lui Cusa;

Fiinduca dreptulu de a schimbá legile si constitutiunea nóstra nu resulta din actulu Turciei dela 1864, ci din dreptulu nostru suveranu de a ne guverná ori cum vomu voi.

Publicistii, cei ce scriu prin diurnale, trebue se cunósca pucintelu si istori'a tierei. Ei trebue se scia, ca diu gresiehle lui Cusa, ce potu fi redicate la valórea de crimine de lesamatiune, sunt necontestabilu acelea, ca a cerutu unirea si reconstituirea politica a societatii dela altu cineva, decatu dela adeveratulu suveranu, dela poporulu si natiunea romana, carele ilu zórlea si'lu imbica cu dinsele, si ca a mersu la

*) Ne rogamu se ni se tramita si nóa. — R.

Constantinopole in persóna, in contra ceremonialului traditionale, introdusu de Domnii cei buni si romaniloru cá Mircea, Vladu, Stefanu si Mihaiu, si pe care neci Domnii fanarioti nu au cutezatu a'lu infrange.

Publicistii si diuaristii trebue inca se mai scia, ca este unu Ddieu, care veghiaza asupra popóreloru; ca sórtes imperatiloru ce plana preste dinsele este in man'a lui; si ca de acea tramite pe unii dintr'insii a ecspiá pe pamentulu ecsiliului, pentru ca calea legile sale divine de justitia si de drepturi ale ómeniloru.

Este ciudatu a vedé cineva generatiunile presente mai luminate decatu cele trecute cum, avendu tóta buna voiutí'a, nu sciu aparâ drepturile loru seculare, ce parintii loru le au aparatu cu atat'a valóre si iscusintia, si pe care astadi, pe tóte tonurile le spunu, si puterile européne, in tóte actele ce trambitiéza, si publicistii straini in tóte scrierile loru.

Fi-va óre nevoie se avemu si noi pe Bacoulu nostru? Ori si cum, simtimu necesitatea a observá, ca ne lipsesce metod'a adeverata.

Pentru noi, in materi'a de drepturi natiunale, de politic'a traditionala, metódele a priori sunt ordonate, ér' nu a posteriori. Ca-ci nu avemu a ecsplicá fenomenele ecsistende prin cele ce le precedu; ci a fondá ecsistenti'a nóstra de astadi pe ecsistenti'a nóstra din vechime.

Nu asiu fi mai revenitu, cu acestu modu, asupra acestui traversu alu diuaristiei nóstre, déca nu l'amu vedé imitatu si continuatu cu atat'a impismuire mai de tóta lumea: diuaristi, oratori in camera si in publicu, liberali moderati, liberali entusiasti, ecsaltati, periculosi, democrati si demagogi, betrani si teneri, mai alesu candu vinu la putere, mai toti contimpuranii nostri marturisescu acelasi idolu, isi creaza o divinitate carea cu usiurinti'a ii accorda o substantialitate ce in realitate nu are, si ajungu, infine, a adorá, a se ingrigi, a se inspaimantá de o fantasma, de o chimera, de o penumbra.

Si cum nu va fi astfeliu, déca libertatea de presa nu amu pututu avé neci odata in tóta sinceritatea, incatu lumin'a scrieriloru se fi ajunsu a risipi intunereculu?

Nu sciu de alti, dar' eu, unulu, nu am pututu neci odata, pana astadi, se'mi publicu sentiementele, opiniunile si manier'a mea de a vedé incrurile, ori catu de temperatu asi fi isbutitu a le scrie.

Profitu dar' de ocasione cá se alaturu aci mai multe articole, intre care si unu opusculu, situatiunea politica a Romaniei, precum ecsista in realitatea istorica, care voru ecsplicá punctulu meu de vedere in politic'a tierei, din momentulu, candu ecsistenti'a nóstra politica a devenitu o cestiune européna.

Scrise pentru alti timpi, preocupatiunea nóstra in aceste scrieri a fostu totu acesa ce eceiste si astadi: a face natiunea se'si regasésca simtiementulu dreptului seu politicu si constituantu, alu carui pare a fi perdutu chiaru suvenirea.

M'asi scoti fórte norocitu se potu prin a cést'a deschide discutiunea, ecsamenulu si mai alesu atentiunea ómeniloru nostri publici asupra acestui punctu, care, astadi mai multu decatu totudéuna, mi se pare caus'a si fontan'a tuturoru complicationiloru, de care de atat'a timpu sufere lucrulu nostru publicu, si care ne va tiené inca multu timpu intr'o incertitudine demoralisatóre, déca nu vomu avé curagiulu si sciinti'a de a'lu luminá si limpedi.

Me veti ertá dar' domniloru, de cutezarea de a ve adresá o asemenea epistole.

Chiamati, prin statea Domniei Vóstre, a fi capulu colóneloru generatiuniloru care vinu, permiteti-mi a ve ura se nu faceti gresielile ce lucuramu noi, generatiunile care trecemu; ér' mie, o sentinella betrana si uitata longa unu antecu monumentu, a ve strigá: — Respectati o nobila ruina!

Anulu 1866 Martiu 20.

Nu te prinde óre o mare mirare, pentru ce acést'a epistola nu fù gustata de presa nóstra natiunale, ne putendu face neci unu reu, déca vreunu bine nu va face?

Si pe mine, domnulu meu, o asemenea mirare me posede de mai multi ani. De acea in desperare, nevediendu-me pusu in discutiune neci incai contradisu, judecat'a si inim'a mea m'a dirigeatu catra dvóstra, sperandu, ca comunicandu-ne ideele, observatiunile, criticele si comentariele asupra acestui capitolu insemnatu, vomu ajunge in fine a me impacá cu mine si cu ecsilatii.

Negotiatiunea, mai alesu, cu care am inceputu acésta corespundintia, me pune intr'o conjusiune si o incertitudine magistale, neputendu neci intielege, neci ecsplicá mai neci unulu din punctele asupra carora s'a accordatu cu atat'a usiorintia, o solutiune fara precedente, de catra diplomati'a nóstra nationale. Ve rogu, dar', a'mi veni in ajutoriu cu tóta eruditiunea si luminile dvóstra, cá se ne punemu in accordu ori pe noi cu guvernulu nostru, ori pe guvernu cu noi. Straini cu totulu de statulu nostru, credemu ca veti puté a o face, cá se serviti adeverului, cu mai multa nepartinire si cu mai puciua patima decatu ori cine. Se ne revedemu, asia dar', acolo in urmatórea epistole*). Sanetate!

Emanuelu Quinesu.

Cronica esterna.

ITALI'A. Miscarile partitelóru in tóta Italí'a lasa locu temerii, ca dupa 11 Dec., terminiu pusu pentru incetarea ocupatiunei francese, se póte incinge unu resbelu civilu pentru Rom'a, fiinduca si Mazzinistii si Garibaldistii si chiaru si Romanii voiescu contopirea in Itali'a. Intr'acceea regimulu din Florenti'a emise o ordine pre la toti prefectii, in care min. Ricasoli garantésa neatacabilitatea teritoriului Papalu, si Franci'a se invoiesce cu politic'a regimului italianu in privinti'a acést'a. De acesa pré Santulu Parinte nu se va departá din Rom'a. Se facu inse demustratiuni in Itali'a si pentru continuarea anecsarii celorulalti frati de unu sange de pre teritoriulu austriacu. Damele din Trientu in Tirolu tramisesera o flamura elegantu cusuta lui Garibaldi, pe longa o adresa data de D. Zancani. Ér' Garibaldi le response: „Iubite Zancani! Primescu flamur'a Trientina cá presentu alu eroiceloru vóstre femei; si mai multu, dorinti'a vóstra o primescu din tóta anim'a. Acésta tiéra se tiene de noi, natur'a ni-o-a datu nóua si noi o amu botezatu cu sangele de mii eroi italiani acum a dóu'a óra. Sperezu, ca italianii si voru aduce amente de acést'a."

FRANCI'A. Obiectulu armarii intinse este celu mai de capetenia punctu alu ocupationei Franciei. Relatiunile facia cu Prusi'a si Rusi'a ocupa seriósele descoperiri si combinari ale diurnaleloru, care se intalnescu in credinti'a, ca Prusi'a pana la unu locu dorésce si consolida alianti'a cu Rusi'a, cu care este atatu deaprópe rudita in familí'a regala, ér' in caus'a polóna venésa ambe unulu si acelasi interesu. Se pare, ca Franci'a necidecum nu va concede, cá Prusi'a se mai ocupe si ecsalta parte a Germaniei si de aici se deduce, ca e pré naturala alianti'a Franciei cu Austri'a. — Imperatulu Maximilianu a abdisu de tronulu mecsicanu in 23 Nov. fiinduca republic'a statuniloru unite din Americ'a a lustu pre supto mana si pre facia aperarea lui Juarez, republicanulu din Mecsicu, care a reocupatu tiér'a. Garnisón'a francesa de suptu gen. Bazain si Castelanu se va reintórce in Franci'a. —

GERMANI'A de unde vre a se constitui de sene, si in Stuttgart s'au intrunitu barbatii de capetenia spre asi forma una confederatiune a statelóru germane mediuale cu unirea cea mai strinsa in legaminitele militari si politice; unu comitetu cu resiedielu la Heidelberg'a cu d. de Welker in frunte va continua opulu incoputu. — Prusi'a se totu consolidéza si cu ochi de corbu privesce la miscarile sudului, avendu de tienta unirea intregei Germanie. —

ROMANI'A. Eri in 27 Noembre se deschisera camerele Romaniei la terminulu dictatu de constitutiune. Decursulu alegeriloru din Bucuresci a fostu o lupta continua si inversiunata intre omenii partideloru, cu batai, incatu se facu obiectu si alu cercetariloru justitiei. Atata importantia se pune pe dreptulu de deputati in camere, in catu partitele se supunu la orce sacrificia, numai se nu scape din mani vreunu deputatu la alegeri, si acésta se practica in tóta statele constitutiunale, dar' apoi in Ungari't si cu pretiu de mórte, ce e pre orientalu. —

*) Asteptamu tóte cu tóta apretuirea celoru de pana acum. — R.

Varietati.

— (Generositate si modelu de binefacere.) Domnulu Alecsandru Nedelcu cetatianu si proprietariu din Pest'a in cointielegere cu pré stimati'a Domnei Sale Dómna Ana Hauptmann, au sacrificatu tóta averea s'a (la vre o 40.000 fl., ér' dupa „Familia" la vr'o 60.000 fl. v. a.) pentru scopu filantropicu — natiunalu cu destinare pentru cresecerea pruncilóru romani orfani din comitatulu Carasiu (ér' dupa „Tel. R." destinata pentru infiintiarea unui institutu in orasiulu Lugosiu singuru numai pentru cresecerea pruncilóru gr. or. romani seraci. —

— (Fapta démna de imitatu.) Aici in Brasiovu D. Hagi Ionitia Constantinu, cavaleru de ord. c. r. austriace, rusesci, turcesci si francese, in timpulu colerei din urma, a contribuitu fórte multu la domolirea acestei epidemie atatu prin ajutóriulu seu medicinalu, catu si prin bunatatea animei sale, cu carea se interesá de bolnavi fara de a face deosebire in clasele societatii. Pre cei seraci i-a ajutatu cumparandule multor'a chiaru si medicin'a. Despre tóte acestea atestédia suscrierile persónelóru celoru mai distinse din Brasiovu.

Tóta pe base de documente mai aflamu, ca acestu Domnu a facutu cure (de scrofule), cari altoru medici, in unu siru lungu de ani nefutreruptu, nu le-a succesu se le curese, pecandu susu memoratulu Domnu le-a curatu celu multu in 7 luni. De acesa gratulamu din tóta anim'a barbatului, ce se afla in mediulocelu nostru! —

Nr. 148/1866. 3—3

Edictu.

Ilie Dumitrénu din Firiza comitatulu Satmarelui gr. cat. in 1848 ascultatu la militia nerepresentandause de atunci la muierea s'a Ioan'a, carea a miscatu procesu in contrai, prin acésta se provoca: cá intru unu anu dela datulu acestei publicari se se infacioseze la acestu tribunalu matrimoniale, ca-ci altcum si fara densulu se voru decide cele prescrise prin legi in canone.

Din sesiunea trib. matrimoniale din Gheri'a tienuta la 23 Augustu 1866 (pl.)

Dr. D. Mathé

chirurgu si dentistu din Vien'a,

a sositu aicia si petrecundu vr'o 2—3 septemani este gata de a ajutá patientiloru de dinti. Operatiuni de dinti la dorinti'a patientiloru se voru face chiaru si in locuintiele loru proprie. Locuiesce in cas'a dlui N. Ioanides, tergulu inului Nr. 23. Si in bolt'a dlui Ladislau Heinze, e se voru dá avisari despre memorariulu dentistu si adrese. Plumburire de dinti, punerea de dinti singuratesci si curatirea loru dupa metod'a americana s. c. l. ei sunt obiecte espedite. (pl.)

Sicria de metalu

acomodate pentru cripta, precum si pentru verce momentu ordinariu, adjustate fórte elegantu si cu gustu pentru inmormentarea onorifica a reposatiloru multu pretiuiti.

tiene depusu recomendandulu

GUSTAVU NOSZKA

localulu de consemnare si comisione tergu mercloru Nr. 92.

1—2

Cursurile la bursa in 27. Nov. 1866 ata asia:

Galbini imperatesci	—	6 fl. 7 cr. v.	
Augsburg	—	126 „ 50 „	
London	—	127 „ 50 „	
Imprumutulu nationalu	—	59 „ — „	
Obligatiile metalice vechi de 5 %		66 „ 70 „	
Actiile bancului	—	716 „ — „	
„ creditului	—	154 „ 10 „	

Redactoru respundietoru

JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui

JOANE GÖTT si fiiu HENRICU.